

MASKINENTREPRENÖRERNAS MEKO-RAPPORTERING SOMMARRAPPORT 2021

ALL-TIME HIGH FÖR
ARBETSVOLYMEN SID 8

SVÅRARE ATT REKRYTERA
LEDNINGSFUNKTIONER SID 21

BLANDAT INTRESSE FÖR
FOSSILFRIA MASKINER SID 23

ALLT PEKAR UPPÅT

Vi skriver midsommarveckan juni 2021 och jag sitter uppslukad av den konjunkturrapport du strax kommer att ta del av. Allting pekar uppåt, efterfrågan likväl som bristande kapacitet. Och jag tänker: Är våra utmaningar unika för oss maskinentreprenörer eller är det fler i branschen som påverkas? Låt mig bli svaret skyldig en stund.

Vår konfidensindikator visar på stark tillväxt: Arbetsvolymen ligger på ett historiskt högt värde, orderstocken stiger och närmar sig rekordnivå, faktureringsläget är det högsta sedan vi startade dessa konjunkturmätningar, maskininvesteringar fortsätter att öka om än i långsammare takt, beläggningsgraden uppvisar försiktiga svängningar men är fortsatt hög och efterfrågan på tjänster visar kraftig ökning. Inte konstigt, eftersom det är huvudorsaken till att allt annat ökar – men ändå. Vi kommer till och med att visa på ett rekord där vi bryter ett etablerat säsongsmonster!

Samtidigt som jag är glad över att kunna lägga fram dessa positiva siffror är jag bekymrad över den kapacitetsbrist som följer i prognosernas spår. Förenklat kan man säga att där arbetsvolymen och faktureringsläget visar nuläget ger orderstocken signaler framåt. Mäter vi detta mot maskininvesteringarna och rekryteringsläget uppstår en kapacitetsbrist.

Vi har kapacitetsbrist hos beställarna som i många fall saknar kompetens inom området (exempelvis VA). Vi har kapacitetsbrist hos konsulterna där överbeläggningen breder ut sig. Vi har kapacitetsbrist i infrastrukturen, och vi har kapacitetsbrist inom entreprenörsleden. Bara i år saknas över 1000 maskinförare.

Nu kan vi välja att se denna kapacitetsbrist som något negativt, ett problem som behöver lösas, eller som enorma affärsmöjligheter. Jag väljer det senare. Frågan blir då: Hur löser vi denna kapacitetsbrist både på ett kortare och ett längre perspektiv?

Det korta svaret är: tillsammans. Jag har sagt det förut och jag kommer att säga det igen. För om vi på längre sikt ska komma ifatt efterfrågan på våra tjänster behöver vi bli fler, och det är inget någon enskild part på marknaden klarar av att lösa på egen hand.

Det långa svaret är: tillsammans. Vi från Maskinentreprenörerna driver exempelvis frågan om regionala utbildningsnoder för att avlasta enskilda kommuner som inte har ekonomisk kapacitet att själva hålla dessa relativt dyra utbildningsplatser, både på gymnasial och eftergymnasial nivå. Och det är bara en del av lösningen. Tillsammans behöver vi även arbeta för att få fler att se vår bransch för vad det faktiskt är – en enorm möjlighet till snabb anställning, ett fritt arbete med stor utvecklingspotential där man varje dag bidrar till ett bättre samhälle för oss alla.

Tillsammans inkluderar dig. Hur påverkas du och vad tänker du göra åt det? Återkom gärna, för vi på Maskinentreprenörerna har fler förslag på lösningar på det som inte alls bara är vår utmaning, inte heller bara branschens utmaning utan hela Sveriges utmaning.

Anders Robertsson, VD Maskinentreprenörerna
22 juni 2021

SAMMANFATTANDE PUNKTER

- Den sammanvägda konfidensindikatorn, MEKO, visar en stark tillväxt sedan förra mätningen i november, till ett värde som motsvarade situationen för två år sedan innan pandemin bröt ut. Förväntningarna om läget sex månader fram i tiden visar en naturlig säsongs-mässig avmattning, men på en nivå där värdet ändå ligger högre än jämfört med de senaste tre åren.
- Flertalet av de värden som ingår i MEKO visar en mycket stark uppgång i maj till rekordhöga nivåer. Utvecklingen har kraftigt överstigit förväntningarna. Inte minst visar parametrar som arbetsvolym, faktureringsläge och efterfrågan mycket höga nivåer i ett historiskt perspektiv.
- Den senaste rekryteringsmätningen visar att andelen som anser det vara mycket svårt att rekrytera ledningsfunktion har ökat betydligt sedan förra mätningen i november 2020. 86 procent anser att det är svårt eller mycket svårt att rekrytera kollektivanställda, vilket är en minskning sedan förra mätningen.
- På riksnivå uppgick de samlade infrastrukturinvesteringarna 2020 till närmare 30 miljarder kronor. Utfallet blev en minskning med drygt 8 procent jämfört med helåret 2019. 2021 väntas en horisontell utveckling, följt av en förväntad kraftig ökning 2022.
- Under första kvartalet påbörjades det ca 15 700 lägenheter, varav drygt 13 000 var lägenheter i flerbostadshus. Kraftigt stigande bostadspriser, tillfällig lättnad i amorteringskraven samt investeringsbidrag för hyresrätter är, utöver bostadsbrist och en hög efterfrågan, faktorer som kan ha stimulerat nyproduktionen.
- Enligt en enkät gjord av SKR väntas många kommuner genomföra stora VA-investeringar framöver. De regionala skillnaderna är tydliga. Ny- och utbyggnadsbehoven är störst i storstäder och tillväxtregioner medan övriga kommuner främst väntas satsa på underhåll och renovering. Kapacitetsbrist i både utförarledet och beställarledet kan försena projektstarter.
- Planer på att bygga en ny gruva i Pajala. Byggstart är planerat till 2022.
- Kraftigt stigande priser på råvaror samt koppar, zink och järnmalm.
- Drygt 40 procent av de tillfrågade har varit med i upphandlingar med kommun eller region där det ställs klimatkrav. Det är avsevärt mer vanligt i region syd och väst samt ju större företaget är.
- Drygt en fjärdedel av de tillfrågade menar att klimatkraven är svåra att leva upp till. Nära 45 procent av de medelstora företagen (10–24 anställda) har svårt att klara kraven.
- Hälften av de tillfrågade tycker att det vore intressant att investera i nya fossilfria maskiner nu eller inom ett par år. 30 procent anser det ointressant.
- De viktigaste trenderna i branschen enligt de intervjuade företagen handlar om miljö och hållbarhet, digitalisering, GPS-utrustning i entreprenadmaskiner samt elektrifieringen i samhället, vilket också påverkar entreprenadmaskiner.
- De viktigaste trenderna hos beställarna kretsar i första hand kring miljöfrågor.

TEMA UNDERHÅLL MEKO	6
TEMA ANLÄGGNING	9
TEMA VA	15
TEMA GRUVINDUSTRIEN NORRLAND	18
TEMA REKRYTERING	21
TEMA NETTOUTSLÄPP VÄXTHUSGASER	22
REGIONALA TABELLER	24

TEMA UNDERHÅLL MEKO

Underhållspanelen

Underhållspanelen består av 80 aktörer, som genom att svara på ett antal fasta frågor ger sin bild av företagets situation när det gäller marknad och försäljning. Svaren redovisas i konjunkturrapporten på två sätt. Dels ger de beräkningsunderlag för att ta fram den procentuella utvecklingen för sex olika delindikatorer i branschen, dels vägs positiva och negativa svar samman till Maskinentreprenörernas konfidensindikator, MEKO.

MEKO

nov-17	maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
117	134	98	121	84	112	97	122	105

Notera att uträkningen av delparametrarna och MEKO görs på olika sätt och kan därför inte jämföras. Nedan beskrivs hur beräkningarna görs.

MEKO redovisar skillnaden mellan andelen som svarat positivt (öka), respektive negativt (minska) på sex olika delfrågor. I sammanställningen tas inte hänsyn till styrkan i absoluta tal, utan redovisningen blir i stället kvalitativ. Den sammanlagda indikatorn ger en indikation på stämningssläget i branschen. En siffra över 100 indikerar ett positivt stämningsslag, under 100 ett negativt stämningsslag.

Nedan redovisas de sex ingående parametrar som MEKO omfattar, men i absoluta tal. Den procentuella utvecklingen räknas om till ett index.

ARBETSVOLYM

maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
140,7	138,2	146,9	139,3	145,3	141,6	187,0	196,3

ORDERSTOCK

maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
129,6	127,3	134,7	128,2	127,5	118,1	133,5	144,1

MASKININVESTERINGAR

maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
123,4	127,0	129,1	128,5	129,5	130,7	143,8	152,4

FAKTURERINGSLÄGE

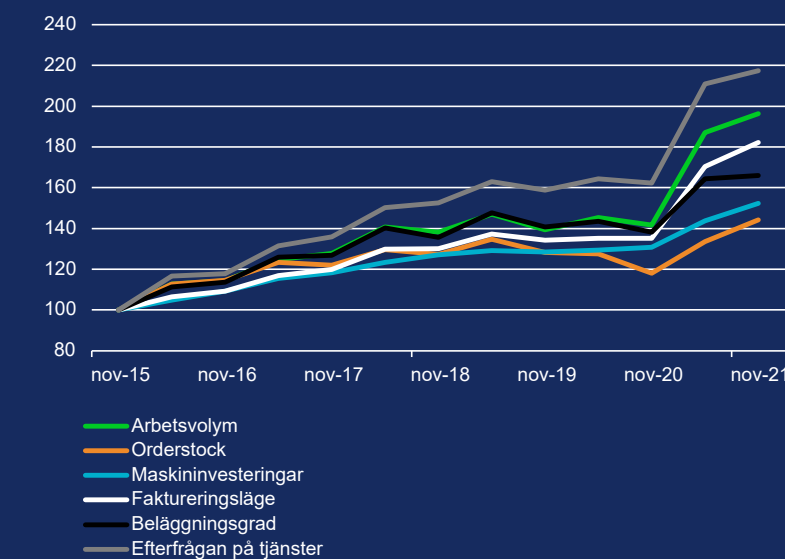
maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
129,9	130,1	137,4	134,2	135,2	135,2	170,4	182,3

BELÄGGNINGSGRAD

maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
140,2	135,7	147,8	140,8	143,4	138,1	164,3	166,0

EFTERFRÅGAN PÅ TJÄNSTER

maj-18	nov-18	maj-19	nov-19	maj-20	nov-20	maj-21	nov-21
150,3	152,5	162,9	158,7	164,4	162,3	211,0	217,3

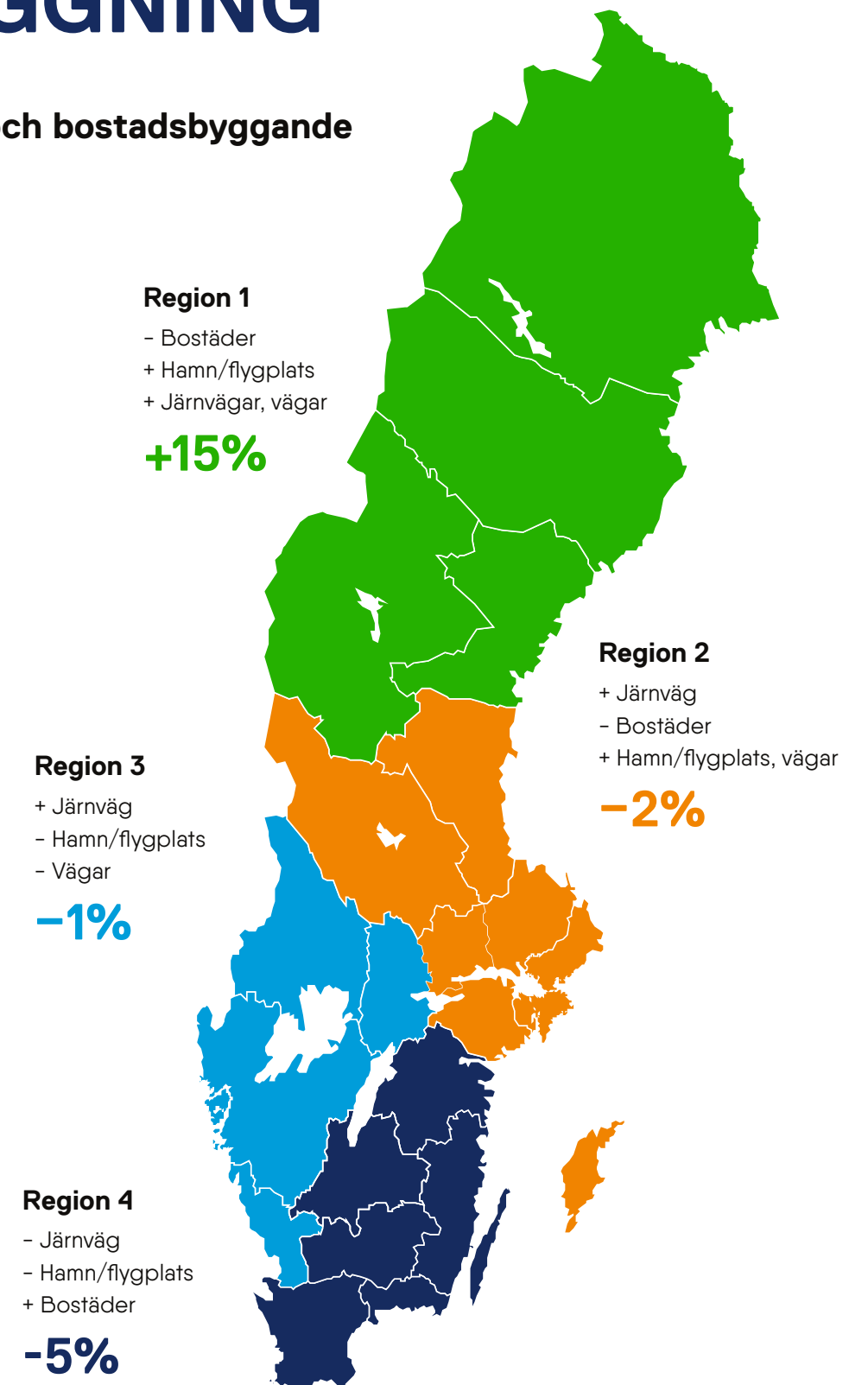

KOMMENTARER TILL UTVECKLINGEN

- Den sammanvägda konfidensindikatorn, MEKO, visar en stark tillväxt sedan förra mätningen i november, till ett värde som motsvarade situationen för två år sedan innan pandemin bröt ut. Förväntningarna om läget sex månader fram i tiden visar en naturlig säsongsmässig avmattning, men på en nivå där värdet ändå ligger högre än jämfört med de senaste tre åren.
- Arbetsvolymen ökade med hela 32 procent enligt den senaste mätningen och nivån är nu historiskt hög. Utfallet blev avsevärt bättre jämfört med vad som förväntades i förra rapporten. Prognosen för sex månader framöver bryter mot tidigare säsongsmönster och indikerar en fortsatt tillväxt.
- Orderstocken steg med 13 procent och närmar sig nu rekordnivån för två år sedan. Utvecklingen var mer positiv än vad som förväntades i förra rapporten. Den positiva utvecklingen förväntas fortsätta de kommande sex månaderna, vilket skulle innebära en all-time-high i november.
- Maskininvesteringarna ökade med mer modesta 10 procent i maj, vilket även det var positivare än den senaste prognosen. Signalerna tyder på en fortsatt tillväxt, men i något lugnare takt.
- När det kommer till faktureringsläget blev utfallet bättre än förväntat. Facit blev en ökning med drygt 25 procent sedan förra rapporten i december och nivån var den högsta sedan mätningen började. Förväntningarna på de kommande sex månaderna visar en fortsatt positiv utveckling, men i lugnare takt.
- Belägningsgraden bryter mot tidigare försiktiga svängningar och steg med närmare 20 procent i maj. Detta var en mycket starkare utveckling än vad som signalerades i förra rapporten. Förväntningarna de kommande sex månaderna är positiva och tyder på fortsatt tillväxt, vilket även det skulle gå emot tidigare mönster.
- Efterfrågan på tjänster visar även den en kraftig ökning, vilket är en huvudorsak till de andra parametrarnas positiva utveckling. Ökningen uppgick till 30 procent, vilket vida översteg de förväntningar som de intervjuade företagen hade i slutet av förra året. Den positiva trenden väntas fortsätta under kommande halvår.

TEMA ANLÄGGNING

Infrastruktur och bostadsbyggande prognos 2021

Infrastrukturinvesteringar

I detta avsnitt presenteras en historisk utveckling för bygginvesteringar inom infrastruktur och bostadsbyggande tillsammans med en prognos för perioden 2021-2023. Volymerna redovisas som påbörjade objekt, vilket ger den första signalen att själva byggprojektet har startat. Redovisning i fasta priser av både historiska värden och prognoser ger volymförändringar. Prognosen 2021-2023 visar procentuell förändring jämfört med föregående år.

På riksnivå uppgick de samlade infrastrukturinvesteringarna 2020 till närmare 30 miljarder kronor. Utfallet blev en minskning med drygt 8 procent jämfört med helåret 2019. Både väg- och järnvägsinvesteringarna sjönk med omkring 10 procent och då sektorerna är så pass dominerande får inte den 50 procentiga uppgången inom hamn- flygplats något större genomslag på totalvolymen. Prognosen för i år är splittrad och tyder på en ökning med 10 procent inom sektorn vägar, medan såväl järnväg samt hamn och flygplats kan tappa i investeringsvolym. Under 2022 väntas däremot samtliga sektorer att utvecklas i positiv riktning och totalt kan investeringsvolymen komma att växa med 25 procent. I Göteborg pågår den största hamnutbyggnaden sedan 1970-talet och stora projekt i Trelleborg och Norrköping får också genomslag i investeringsvolymen. När det gäller järnvägsinvesteringarna är det flera stora projekt som sticker ut, som Västlänken, dubbelspåret mellan Ängelholm och Helsingborg, Varbergstunneln, Norrbotniabanan samt tunnelbaneutbyggnaden i Stockholm. Det sker satsningar i det statliga vägnätet och bostadsbyggandet genererar dessutom behov av utbyggnad i det kommunala vägnätet. En splittrad utveckling 2023 väntas innebära en svag tillväxt för infrastruktur totalt.

Riket

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR 2018-2020, PROGNOS 2021-2023. MKR, 2020 ÅRS PRISER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Väg	22 539	20 464	18 018	+10%	+15%	-2%
Hamn-flygplats	43	1 305	1 980	-30%	+100%	-30%
Järnväg	11 916	10 964	9 970	-10%	+30%	+20%
Totalt	34 498	32 734	29 968	0%	+25%	+3%

Källa: Byggbakta, NAVET Analytics

BOSTADSBYGGANDE 2018-2020, PROGNOS 2021-2023. PÅBÖRJADE LÄGENHETER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Småhus	11 169	10 639	9 837	+5%	+5%	+3%
Flerbostadshus	41 485	37 942	41 543	-3%	+10%	+5%
Totalt	52 654	48 581	51 379	+1%	+9%	+5%

Källa: SCB

Nystartade projekt

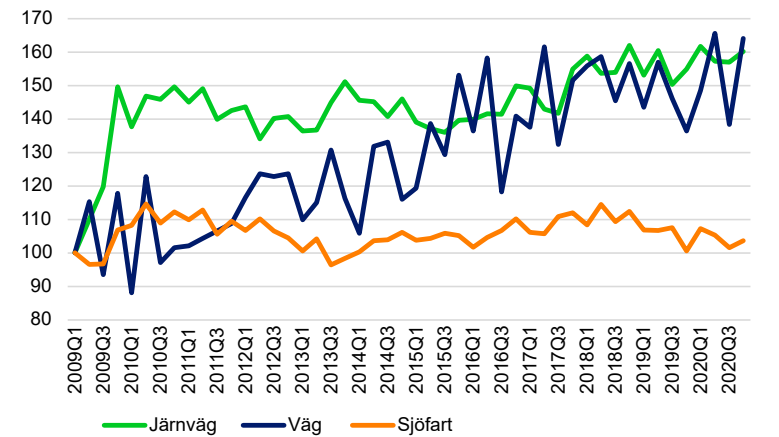
NYSTARTADE PROJEKT 2020-07-2020-12

Projekt	Kategori	Län	Kommun	Byggstart	Värde Mkr
Utbyggnad till dubbelspår Väst kustbanan, Ängelholm-Helsingborg	Järnvägs-spår	Skåne	Ängelholm	2020-09	2 400
Utveckling av hamn i Norrköping	Hamn, kaj	Östergötland	Norrköping	2020-09	400
Basunderhåll på allmänna vägar inom område Malmö	Väg/gata	Skåne	Malmö	2020-09	396
Nybyggnad av bro i Trollhättan	Bro	Västra Götaland	Trollhättan	2020-09	335
Anläggande av färjeläge i Trelleborg	Hamn, kaj	Skåne	Trelleborg	2020-08	300
Utvidgning av hamn med nya kajer och ytor Torslanda i Göteborg	Hamn, kaj	Västra Götaland	Göteborg	2020-08	300

Källa: Byggbakta

Transportvolym

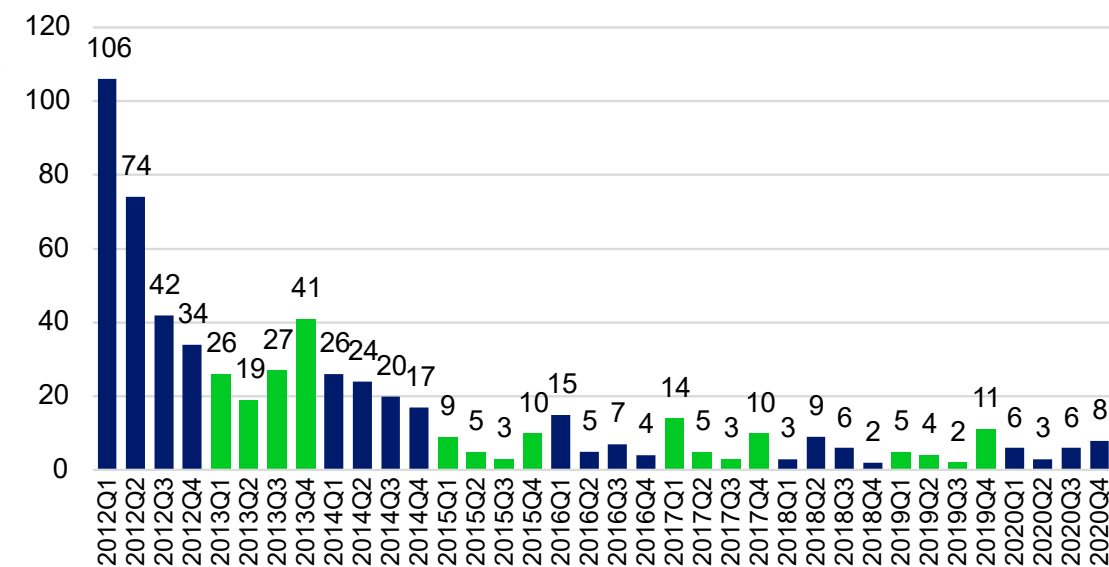
INDEX 2009 Q1 = 100

Bygglov vindkraftverk

Beviljade bygglov för vindkraftverk

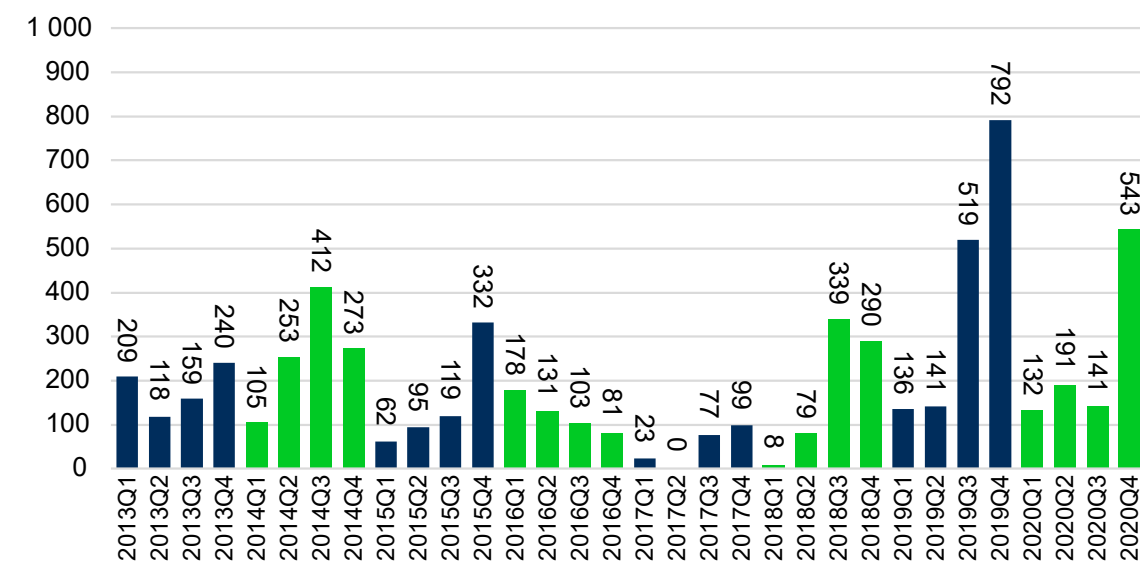
Källa: Bygghälsan

Vindkraftverk

Vindkraftverk	2018				2019				2020			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Tillkommande MW	8	79	339	290	136	141	519	792	132	191	141	543

Källa: Svensk Vindenergi
I slutet av 2020 slutade Svensk Vindenergi att publicera antal enheter, därför redovisas nu tillkommande MW

VINDKRAFTVERK TILLKOMMANDE MW

Positiva och negativa drivkrafter/trender

Positiva faktorer

- Det råder bostadsbrist. Boverket bedömer att det behövs i genomsnitt 62 000 bostäder årligen under åren 2020–2029 om man ska bygga bort det underskott som finns. Om man endast ska möta den beräknade befolkningstillväxten behöver det byggas mellan 41 000 och 43 000 bostäder årligen.
- Stigande bostadspriser trots lågkonjunktur, men som en effekt av ökad andel distansarbete. Detta kan bidra till en ökad nyproduktion. Investeringsbidraget återinfördes 2020.
- Det finns en trend att flytta längre från stadskärnorna och arbetsplatsen, vilket kan gynna mindre städer och storstadnära landsbygd.
- En växande e-handel bidrar till ökade transporter och pandemin har förstärkt utvecklingen med en ökad distanshandel. En sådan utveckling inverkar positivt på behovet av såväl infrastrukturinvesteringar som lagerutbyggnad.
- Riksdagens mål att minska miljöpåverkan från transportsektorn kommer att kräva nyinvesteringar i infrastrukturen för kollektivtrafik.
- Trots stora ofinansierade åtgärder i år är de offentliga finanserna i fortsatt gott skick. Vid behov finns det fortfarande ett stort utrymme att stödja ekonomin ytterligare med offentliga medel. Det låga ränteläget är gynnsamt för offentliga investeringar. Både Riksbankens prognos och marknadens förväntningar signalerar att den kommer ligga kvar på en oförändrad nivå under de kommande två åren.
- Prognoserna för investeringar inom hamn och flygplats är mycket positiva för 2022 och nyligen har flera stora projekt påbörjats.

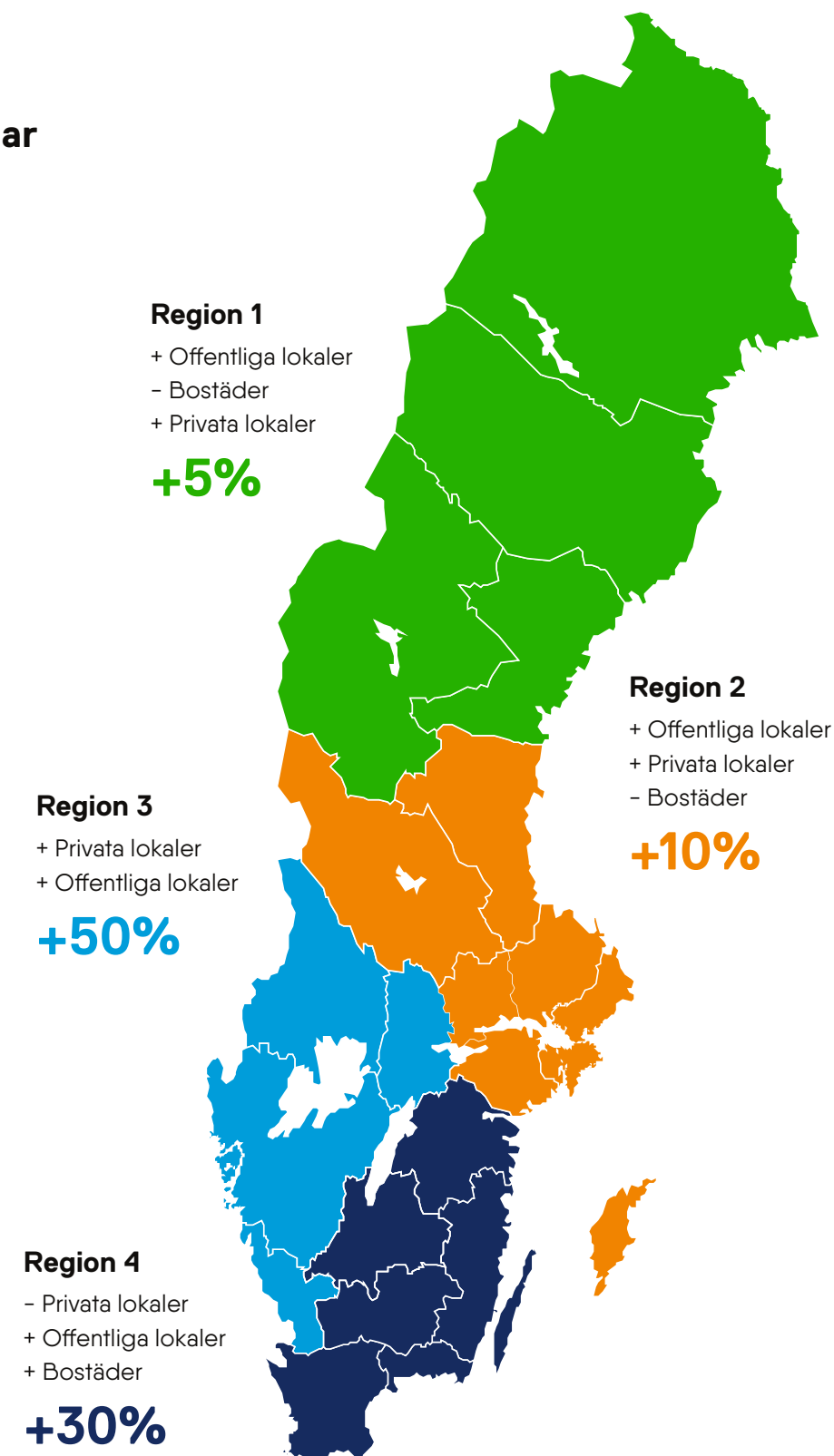

Negativa faktorer

- Antalet beviljade bygglov under de senaste sex månaderna indikerar en nedgång i flerbo- stadshusbyggandet med omkring 10–15 procent på ett års sikt.
- Under 2020 ökade befolkningen i Sverige med drygt 51 500 personer, vilket var den minsta folkökningen på 15 år och nästan en halvering jämfört med folkökningen året före.
- Arbetslösheten planar ut på en hög nivå, som riskerar att permanentas, vilket skapar osäkerhet och finansieringsproblem för många hushåll.
- Det kan komma en negativ rekyl när det gäller investeringar inom gruvindustrin, efter de senaste årets omfattande satsningar.
- I nuvarande läge, med begränsningar av internationella resor och transporter, finns det risk att planerade projekt inom hamnar och flygplatser skjuts på framtiden tills läget klarnat.
- Etablering av hem- och distansarbete kan innebära minskade kontorsytor per anställd, vilket i förlängningen kan leda till minskat behov av nyproduktion.
- Negativa indikationer, sett till det senaste halvårets bygglovsstatistik, som ger signaler om en 15-procentig minskning av antalet offentliga nybyggnadsprojekt.
- Risk för viss turbulens i samband med valet 2022, vilket kan innebära att projekt skjuts fram eller bantas.

TEMA VA

VA-investeringar prognos 2021

Nyinvesteringar

PÅBÖRJAD NY-, TILL- OCH OMBYGGNAD AV VA, 2018-2020, PROG NOS 2021-2023 MKR 2020 ÅRS PRISER

Region	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Region 1 (nord)	296	170	157	+5%	+150%	-25%
Region 2 (mitt/öst)	1 045	1 179	1 148	+10%	-20%	-15%
Region 3 (väst)	700	764	1 023	+50%	-25%	-30%
Region 4 (södra)	560	791	739	+30%	-25%	-20%
Riket	2 602	2 905	3 068	+30%	-25%	-20%

Källa: Byggfakta, NAVET Analytics

I VA-investeringar ingår ny-, till-, och ombyggnad av avlopps- och vattenledningar

Nystartade projekt

NYSTARTADE PROJEKT 2020-07-2020-12

Projekt	Kategori	Län	Kommun	Byggstart	Värde Mkr
Nybyggnad av va-ledning i Sollentuna	Vattenledningar	Stockholm	Sollentuna	2020-07	100
Anläggning av avloppsledningar och avloppspumpstationer i Strömstad	Avloppsledningar	Västra Götaland	Strömstad	2020-09	90
Utökning av avloppsledningar mm i Strömstad	Vattenledningar	Västra Götaland	Strömstad	2020-08	90
Nybyggnad av va-ledningar på Västankvik	Vattenledningar	Stockholm	Norrtälje	2020-12	85
Nybyggnad av va-ledningar i Luleå, etapp 3	Vattenledningar	Norrbotten	Luleå	2020-12	75
Nya överföringsledningar mm i Tanum	Vattenledningar	Västra Götaland	Tanum	2020-08	60

Källa: Byggfakta, NAVET Analytics

Positiva och negativa drivkrafter/trender

Positiva faktorer

- En ökning av det påbörjade flerbostadshusbyggandet 2020 väntas generera VA-investeringar. Efter en viss nedgång av bostadsproduktionen i år är sedan prognosen positiv.
- Det finns ett övergripande behov av renovering av VA-nätet efter flera år av eftersatt underhåll. Stora delar av nätet byggdes under perioden 1950-1970.
- Kommande krav när det gäller läkemedelsrening kan innebära behov av investeringar i ny teknik. Membranrening är ett sådant exempel.
- Enligt en enkät gjord av SKR väntas många kommuner genomföra stora VA-investeringar framöver. De regionala skillnaderna är tydliga. Ny- och utbyggnadsbehoven är störst i storstäder och tillväxtregioner medan övriga kommuner främst väntas satsa på underhåll och renovering.
- Ökade miljökrav kommer att innebära behov av uppgradering av reningstekniker för avloppsvatten.
- Klimatförändringar leder till nya anpassningar av VA-nätet och vattenförsörjningen. Det handlar även om att projektera för högre vattennivåer och översvämningar. Såväl försäkringsbolag som Länsstyrelser är drivande i frågan.
- Kraftigt höjda statsbidrag har förbättrat kommunernas balansräkning. När ekonomin nu vänder stärks åter de offentliga finanserna, vilket skapar förutsättningar för investeringar.
- Belastningen på befintliga anläggningar ökar i takt med en stabil befolkningsökning och urbanisering. SCB:s prognoser indikerar att den årliga befolkningsökningen kommer att uppgå

till ca 70 000 personer per år de närmaste fem åren, vilket dock är något färre än de senaste årens genomsnitt. Prognosen till och med 2040 tyder på att befolkningen kan komma att växa med ca 1 miljon nya invånare.

- Fortsatt lågt ränteläge är gynnsamt för de kommunala VA-investeringarna. Troligen bibehålls nollräntenivån under ytterligare 2-3 år.
- Branschorganisationen Svenskt Vatten menar att investeringsnivån årligen och i 20 års tid behöver ligga drygt 40 procent över dagens nivå för att säkerställa ett fungerande VA-nät.
- Stora industriinvesteringar i norra Sverige, väntas skapa behov av VA-investeringar.

Negativa faktorer

- Flera år av minskat bostadsbyggande dämpar behovet av nya VA-investeringar.
- Ett påtalat kapacitetsunderskott hos såväl utförare, konsulter som i beställarledet.
- Befolkningstillväxten väntas bromsa in.
- Höjda räntor eller lågkonjunktur kan dämpa investeringsviljan på sikt. På kort sikt riskerar brist på material och komponenter att hämma investeringarna.
- Det finns regionala skillnader både vad gäller ekonomisk tillväxt och befolkningsutveckling. I glesbygdskommuner med minskande befolkning är det svårt att finansiera behövligt underhåll genom VA-taxor.
- I mindre och medelstora städer saknas ofta erfarenhet av projektering för nya anläggningar och ledningsnät. Detta kan betyda att beslut och investeringar tar längre tid.

TEMA

GRUVINDUSTRIEN

NORRLAND

Ny- och ombyggnad inom malm- och gruvindustrin

PÅBÖRJAD NY-, TILL- OCH OMBYGGNAD, 2018-2020, PROGNOSEN 2021-2023. MKR 2020 ÅRS PRISER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Malm- och gruvindustri*	2	2	152	0%	1 500%*	0%

*Enligt Byggfakta finns ett nybyggnadsprojekt 2022, dock är uppgifterna knapphändiga om storlek och kostnad. Det finns inga rapporterade planer för 2023.

Nystartade projekt

NYSTARTADE PROJEKT 2015-2022

Projekt	Kategori	Län	Kommun	Byggstart	Värde Mkr
Kaunisvaarprojektet	Nytt gruvområde	Norrbotten	Pajala	2022-01	2 500
Sovringsverk, Mertainen	Nytt sovringsverk	Norrbotten	Kiruna	2015-02	1 250
Sovringsverk, Leveäniemi	Nytt sovringsverk	Norrbotten	Kiruna	2015-05	1 250
Leveäniemi	Nybyggnad av gruva	Norrbotten	Kiruna	2015-06	300

Källa: Byggfakta

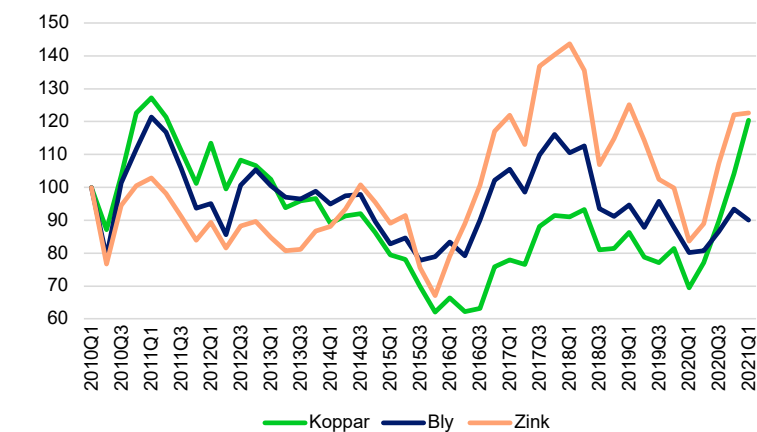
Råvaror

PRISER FÖR JÄRNMALM, INDEX 2010 Q1 = 100

Källa: www.indexmundi.com

PRISER FÖR KOPPAR, BLY OCH ZINK, INDEX 2010Q1 = 100

Källa: www.indexmundi.com

Positiva och negativa drivkrafter/trender

Positiva faktorer

- Planer på att bygga en ny gruva i Pajala (Kau-nisvaaraprojektet). Byggstart är planerat till 2022.
- Det kraftigt stigande priset på råvaror som järnmalm, koppar och zink, skapar incitament för nya investeringar inom mineralutvinningsindustrin. Priset på järn är det högsta på tio år.
- Kapacitetsutnyttjandet inom gruvor och mineralutvinningsindustrin har ökat med drygt 2 procent under första kvartalet i år jämfört med samma period 2020. Nivån ligger nu på 98,5 procent.
- Kapacitetsutnyttjandet inom stål- och metallverk fortsätter att öka och ligger på 94,2 procent under första kvartalet i år.
- En snabb återhämtning av konjunkturen och en rekordstark optimism i näringslivet enligt Konjunkturinstitutets mätningar.
- Den gröna omställningen och elektrifieringen är beroende av flera kritiska råmaterial, där många kan utvinnas i Sverige.
- Orderingången för gruv- och mineralutvinningsindustrin ökade med närmare 3 procent under första kvartalet i år jämfört med samma period 2020.
- Orderingången för stål- och metallverk ökade med drygt 12 procent under första kvartalet i år jämfört med samma period 2020.

Negativa faktorer

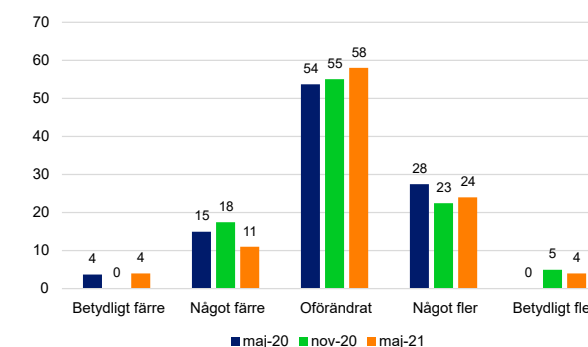
- Miljöprövningar försenar eller stoppar projekt inom mineralutvinning.
- Svag internationell efterfrågan i spåren av Coronapandemin påverkar stora delar av den exportberoende svenska industrin.
- Brist på material och stigande priser på grund av pandemin och ökade transportkostnader.
- Svaga signaler för 2021 års investeringar inom gruvor, mineralutvinningsindustrin samt för stål- och metallverk enligt SCB:s investeringsenkät.
- Trots återhämtning befinner sig Sverige fortfarande i en lågkonjunktur.

TEMA REKRYTERING

Rekryteringsläget

I intervjuerna har företagen tillfrågats om de är fler eller färre anställda per den förste maj i år jämfört med vid samma tidpunkt 2020. Intervjuerna visar att antalet anställda i maj i år var oförändrat i 58 procent av företagen. 24 procent hade något fler anställda medan 11 procent hade något färre anställda. 4 procent av de tillfrågade hade betydligt fler anställda jämfört med samma tidpunkt i fjol. Jämfört med undersökningen som gjordes i november är förändringarna relativt små. Den tydligaste skillnaden är att andelen företag med något färre anställda har minskat ganska tydligt. En trend sedan mätningen för ett år sedan är att andelen företag med oförändrat antal anställda har ökat konstant.

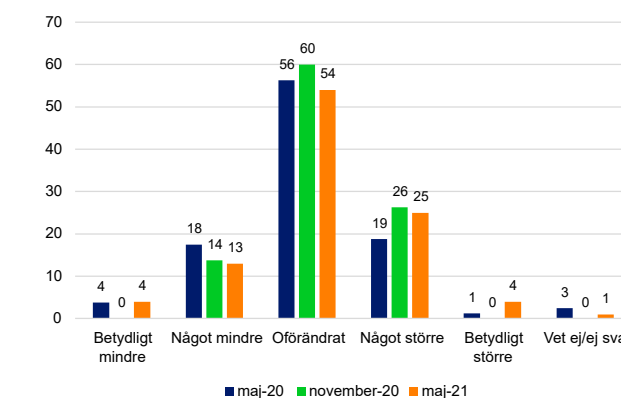
ÄR NI FLER ELLER FÄRRE ANSTÄLLDA NU JÄMFÖRT MED SAMMA TIDPUNKT FÖRRA ÅRET?

Bas: 80

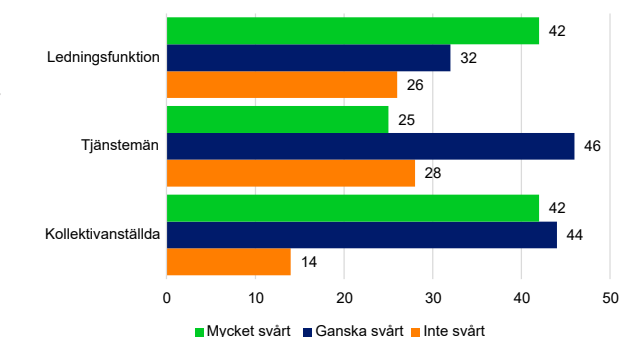
Företagen har tillfrågats om hur behovet ser ut när det gäller inhyrd arbetskraft per den förste maj i år, jämfört med samma tidpunkt 2020. Behovet av inhyrd personal i maj var oförändrat hos 54 procent av företagen, vilket är en tydlig minskning sedan förra mätningen i november 2020. 25 procent av de tillfrågade hade något större behov, vilket ligger i nivå med förra mätningen. Andelen som i stället menade att de hade mindre behov nu än för ett år sedan uppgick till 13 procent. Man kan notera att andelen som anser att man har minskade behov av inhyrd arbetskraft har sjunkit för tredje mätningen i rad.

HUR SER BEHOVET AV INHYRD ARBETSKRAFT UT IDAG JÄMFÖRT MED SAMMA TIDPUNKT FÖRRA ÅRET?

Bas: 80

Den senaste rekryteringsmätningen visar att andelen som anser det vara mycket svårt att rekrytera ledningsfunktion har ökat betydligt sedan förra mätningen i november 2020 (från 27 procent till 42 procent). 86 procent anser att det är svårt eller mycket svårt att rekrytera kollektivanställda, vilket är en minskning sedan förra mätningen (91 procent). 71 procent anser det vara mycket eller ganska svårt att rekrytera tjänstemän, vilket är en ökning sedan november 2020 då andelen var 60 procent. Ser man bara till de som anser att det inte är svårt att rekrytera, kan man notera att den andelen har sjunkit kraftigt när det gäller ledningsfunktion och tjänstemän, men i mindre omfattning när det gäller att rekrytera kollektivanställda.

Bas: 80, svarsfrekvens: Kollektivanställda 91%, Tjänstemän 84 %, Ledningsfunktion 77%

TEMA

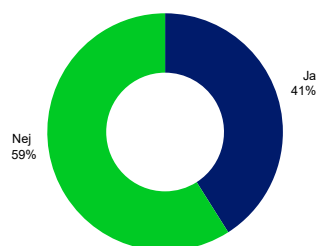
NETTOUTSLÄPP VÄXTHUSGASER

Upphandlingar

Riksdagen har beslutat att Sverige ska ha nettonollutsläpp av växthusgaser 2045. Byggbranschen har tagit initiativ till att driva arbetet med att implementera en färdplan för en klimatneutral och konkurrenskraftig byggsektor genom hela värdekedjan. Ett delmål är att byggsektorn ska ha minskat sina utsläpp av växthusgaser med 50 procent 2030. De intervjuade medlemsföretagen har fått frågor om hur man upplever offentliga beställares kravställningar på klimatområdet.

Drygt 40 procent av de tillfrågade har varit med i upphandlingar med kommun eller region där det ställs klimatkrav. Det är intressant att notera att denna typ av kravställning är avsevärt mer vanlig i region syd och väst. Det är dessutom mer vanligt ju större företaget är.

HAR NI VARIT MED I UPPHANDLINGAR MED KOMMUN/REGION DÄR DET STÄLLS KLIMATKRAV?

Bas: 80

4 av 10 tillfrågade upplever kravställningen som medelhög, där företaget får anstränga sig något för att leva upp till den. Drygt en fjärdedel menar att kravställningen är svår att leva upp till. Här är det intressant att notera att nära 45 procent av de medelstora företagen (10–24 anställda) har

svårt att leva upp till kraven. Bland de minsta företagen är det en tredjedel som har svårigheter. Samtliga av företagen i norra Sverige har svårigheter att klara de uppställda klimatkraven.

HUR UPPLIVER DU DENNA KRAVSTÄLLNING?

Bas: 33

Samtidigt som flera är positiva till ökade miljökrav, menar flera att det kan finnas kunskapsbrister hos beställarna som gör att kravställningarna inte alltid är praktiskt genomförbara.

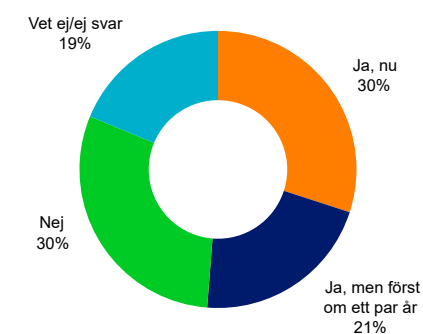
30 procent av de tillfrågade tycker att det vore intressant att investera i nya fossilfria maskiner. Ytterligare drygt 20 procent vill vänta ett par år med sådana investeringar. Några förklaringar till detta är att man antingen vill vänta tills marknaden är stabil efter pandemin, eller att man vill avvakta teknikutvecklingen på fossilfria maskiner eftersom många inte litar på kapaciteten på nuvarande.

30 procent anser det helt ointressant att investera i fossilfria maskiner. En uppdelning på företagsstorlek och region, visar att intresset är störst bland de största företagen och i södra och västra Sverige.

Värt att notera är att 40 procent av de medelstora företagen (10–24 anställda) inte är intresserade av att investera i fossilfria maskiner.

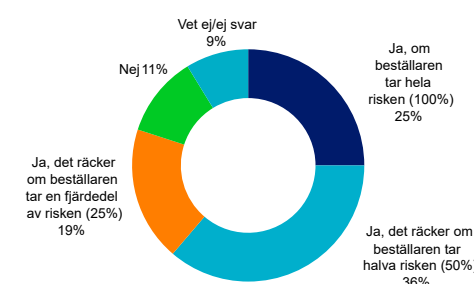
SKULLE DET VARA INTRESSANT ATT INVESTERA I NYA MASKINER SOM ÄR HELT FOSSILFRIA?

Bas: 38

Bilden blir en annan om investeringen skulle delas med beställaren, men det skulle krävas att beställaren tar halva risken. Drygt en tredjedel av de tillfrågade anser att detta kan vara en intressant lösning. Andelen som inte är intresserade av att investera i fossilfria maskiner minskar därmed från 30 procent till drygt 10 procent om den ekonomiska risken delas med beställaren. För att de största företagen ska vara intresserade krävs det oftast att beställaren tar halva risken (40 procent av de tillfrågade med över 25 anställda). Nära hälften av företagen med 5–9 anställda skulle också vara intresserade av att ta halva investeringen. Hälften av de minsta företagen skulle kräva att beställaren tar hela risken.

OM RISKEN MED ATT INVESTERA I EN NY FOSSILFRI MASKIN SKULLE DELAS MED BESTÄLLAREN, SKULLE DET VARA INTRESSANT FÖR ER DÅ?

Bas: 80

REGIONALA TABELLER

Region 1 (nord)

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. MKR, 2020 ÅRS PRISER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Väg	3 232	4 289	3 575	+25%	–20%	+5%
Hamn-flygplats	33	250	37	+700%	+100%	–25%
Järnväg	1 174	533	636	+275%	+50%	0%
Totalt	4 439	5 072	4 248	+70%	+10%	0%

Källa: Byggefakta, NAVET Analytics

BOSTADSBYGGGANDE 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. PÅBÖRJADE LÄGENHETER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Småhus	619	600	551	–5%	+5%	+5%
Flerbostadshus	2 730	1 693	3 435	–25%	+5%	0
Totalt	3 349	2 293	3 986	–20%	+5%	0%

Källa: SCB

Region 2 (mitt/öst)

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. MKR, 2019 ÅRS PRISER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Väg	9 037	8 470	6 069	+20%	+15%	–3%
Hamn-flygplats	4	404	103	+400%	+200%	–50%
Järnväg	1 297	1 898	3 564	–40%	+40%	+60%
Totalt	10 338	10 772	9 736	+3%	+30%	0%

Källa: Byggefakta, NAVET Analytics

BOSTADSBYGGGANDE 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. PÅBÖRJADE LÄGENHETER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Småhus	3 531	3 787	3 553	0%	+5%	+5%
Flerbostadshus	17 008	16 104	16 616	–5%	+15%	+8%
Totalt	20 539	19 891	20 169	–3%	+15%	+7%

Källa: SCB

Region 3 (väst)

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. MKR, 2020 ÅRS PRISER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Väg	5 077	5 123	4 732	–5%	–3%	+45%
Hamn-flygplats	2	426	832	–70%	+175%	+40%
Järnväg	7 299	7 827	1 912	+60%	+50%	–10%
Totalt	12 378	13 376	7 476	+5%	+25%	+15%

Källa: Byggefakta, NAVET Analytics

BOSTADSBYGGGANDE 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. PÅBÖRJADE LÄGENHETER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Småhus	3 108	2 966	2 679	+5%	+5%	+5%
Flerbostadshus	9 663	9 578	11 663	–3%	0%	+5%
Totalt	12 771	12 544	14 342	0%	0%	5%

Källa: SCB

Region 4 (södra)

INFRASTRUKTURINVESTERINGAR 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. MKR, 2019 ÅRS PRISER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Väg	5 192	2 584	3 642	0%	+90%	–30%
Hamn-flygplats	5	226	1 008	–80%	–50%	+70%
Järnväg	2 145	706	3 859	–60%	+60%	+80%
Totalt	7 342	3 515	8 509	–40%	+80%	–3%

Källa: Byggefakta, NAVET Analytics

BOSTADSBYGGGANDE 2018–2020,
PROGNOS 2021–2023. PÅBÖRJADE LÄGENHETER

Sektor	2018	2019	2020	P2021	P2022	P2023
Småhus	3 911	3 286	3 055	+10%	+6%	–2%
Flerbostadshus	12 084	10 567	9 829	+5%	+12%	+5%
Totalt	15 995	13 853	12 884	+7%	+10%	+3%

Källa: SCB

Maskinentreprenörerna (ME) är landets ledande bransch- och arbetsgivarorganisation för 4 000 maskinentreprenörer. ME företräder och stödjer medlemmarna och arbetar för branschens utveckling. Vi verkar för fri företagsamhet och en sund marknadsekonomi och bevakar och påverkar branschens arbetsmarknadspolitiska frågor.

Maskinentreprenörerna

Box 1609, 111 86 Stockholm

Telefon: 08-762 70 65

Rapporten är framtagen under perioden maj-juni 2021.

Följande personer från NAVET Analytics har medverkat vid framtagning av MEKO-rapporten:

- ▶ Jens Linderöth, Analysansvarig
- ▶ Magnus Klein, Ansvarig för konjunkturbevakning
- ▶ Patrik Wikman, Kvalitetsansvarig

Från Maskinentreprenörerna har följande personer medverkat:

- ▶ Camilla Eriksson, Kommunikations- och opinionschef
- ▶ Lars Hemmingsson, Chef branschutveckling